

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Nederland doet zich zwaar tekort met eng nationale opstelling

Nederlandse politici kiezen vooralsnog niet voor intensieve samenwerking met Vlaanderen. Er wordt geredeneerd vanuit ouderwetse vooronderstellingen, zoals dat onze nationale staat er voor de eeuwigheid is en dat wij door het recht onze doelstellingen in Europa kunnen verwezenlijken. Binnen de vergrote Europese Unie is machtsvorming onontbeerlijk. Daarom moeten wij op alle terreinen de samenwerking met onze zuiderburen versterken. Bovendien past deze uitstekend in het Europa waar de regio's de oude nationale grenzen overstijgen.

door *Andries Postma*

Oud-senator voor het CDA.

DE VLAAMSE REGERING HEEFT IN 2006 de Strategienota Nederland uitgebracht. Hierin schrijft de Vlaamse minister Bourgeois: 'Ik laat er geen twijfel over bestaan dat Nederland onze prioritaire partner blijft. De historische, taalkundige, geografische en economische banden tussen Vlaanderen en Nederland scheppen een gemeenschappelijk referentiekader waarbinnen Vlamingen en Nederlanders hun samenwerking verder uitdiepen. Vlaanderen en Nederland kunnen aan een zeel trekken waar het om hun gemeenschappelijke belangen gaat in een steeds groter wordende en zich meer verdiepende Europese Unie.' (p.7).

Vlaanderen kiest dus voor Nederland, omdat het daar belang bij heeft. De vraag is nu of Nederland ook belang heeft bij de samenwerking met Vlaanderen. Deze vraag zal worden beschouwd vanuit geopolitiek oogpunt.

In de zestiende eeuw maakten Vlaanderen en Nederland deel uit van hetzelfde staatkundige verband, de Zeventien Verenigde Nederlanden. Het grondgebied van deze confederatie strekte zich grosso modo uit over de huidige Benelux en het huidige Noord-Frankrijk. De administratieve hoofdstad was Brussel. Waarom kwam dit staatkundige verband tot stand? Omdat de aangesloten gewesten daar belang bij hadden en niet omdat ze elkaar zo aardig vonden.

In de zestiende en zeventiende eeuw is dit verband uit elkaar gerukt. In het noorden ontstond de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden, het zuiden bleef aanvankelijk onder Spaans bewind. Het zuidelijkste stuk werd door Frankrijk geannexeerd toen onze stadhouder in 1677 het onderspit moest delven tegen de Franse koning Lodewijk XIV in de slag bij Kassel.

Ik wijs er met nadruk op dat de versplintering niet voortkwam uit de wens van de bevolking; zij was uitsluitend het gevolg van de gewapende

politiek van de grote mogendheden.

In 1815 werd de oude situatie deels hersteld door de stichting van het Verenigd Koninkrijk, op initiatief van de grote mogendheden. In 1830 mislukte deze constructie door toedoen van Frankrijk. De conclusie

*Redeneren in termen
van nationale staten is
in Europa een verouderd
standpunt*

die op dit punt dus kan worden getrokken, is dat de huidige versnippering geen interne oorzaken kent, maar slechts externe.

De huidige houding van Nederland wordt ingegeven door de premisse dat de huidige grenzen van Nederland voor de eeuwigheid vaststaan. Dit is een miskenning van de werkelijkheid. Een blik op de kaart van Europa laat zien dat de grenzen tussen de staten aanmerkelijke veranderingen onderhevig zijn. Er is geen reden om aan te nemen dat Nederland daaraan zal ontsnappen.

De tweede premisse is, dat Nederland nog steeds redeneert in termen van nationale staten. In het kader van de Europese integratie is dat een verouderd standpunt. Naast de nationale staten komen er nieuwe staatkundige eenheden, die op bepaalde terreinen bevoegdheden uitoefenen als waren zij soevereine staten.

De derde premisse is dat binnen het verenigde Europa het recht zal zegen en dat het daarom niet noodzakelijk is om te streven naar macht. Dit is een miskenning van de eigen aard van de politiek, die uit haar natuur naar macht streeft.

De Nederlandse politiek die op deze premissen is gebaseerd, lijdt tot verwaarlozing van de belangen van de Nederlandse bevolking.

DE GROOT- OF HEEL-NEDERLANDSE GEDACHTE

Bekende termen waar het de samenwerking betreft, zijn de Groot- en Heel-Nederlandse gedachte. Aanhangers van de Groot-Nederlandse gedachte streven ernaar alle Nederlandstaligen te verenigen in één staatkundig verband. Aanhangers van de Heel-Nederlandse gedachte streven ernaar om de oorspronkelijke gebieden weer in één staatkundig verband te verenigen.

Groot-Nederlanders zijn er sporadisch in de Nederlandse politiek geweest. Abraham Kuyper is als zodanig te beschouwen. Tijdens zijn reis naar de Verenigde Staten in 1898 maakte hij propaganda voor het Algemeen Nederlands Verbond, dat aanhanger was van deze gedachte. Een tweede persoon uit christendemocratische kring is dr. F.C. Gerretson, senator voor de CHU, beter bekend als de dichter Geerten Gossaert.

Aanhangers van de Heel-Nederlandse gedachte zijn er veel in Nederland. De Benelux is immers te beschouwen als een gedeeltelijke realisering van de Heel-Nederlandse gedachte.

We moeten ons als Nederlanders nu twee vragen stellen:

1. Wat is onze politieke doelstelling voor de komende eeuw?
2. Wat is de huidige maatschappelijke trend?

Het antwoord op de eerste vraag kan — naar mijn oordeel — slechts zijn dat Nederland ook over honderd jaar nog wil meedoen. In het zich uitbreidende Europa kan dat slechts betekenen dat wij onze positie veilig stellen door getal en massa, in welke juridische vorm dan ook. Dit betekent dan ook, dat in een dergelijke politiek niet de negatieve reactie van de staatssecretaris Timmermans past op het streven van de Duitse deelstaat Noordrijnland-Westfalen (18 miljoen inwoners) om toe te treden tot de Benelux. Deze reactie gaat uit van verouderde premissen en is nadelig voor de Nederlandse bevolking.

De huidige maatschappelijke trend is fundamenteel tegenovergesteld aan die van de afgelopen vierhonderd jaar. Die oude trend kenmerkte zich door nationale staten, die de Lage Landen uiteen scheurden. De huidige trend is die van de Europese integratie, waarbij de nationale staten aan belang inboeten en de grenzen verdwijnen. Gebieden die van elkaar gescheiden waren, terwijl zij voorbestemd waren om samen te werken, groeien weer naar elkaar toe. Het recentste voorbeeld daarvan is de Eurometropool Kortrijk, Doornik, Rijsel (Lille). De grens tussen België en Frankrijk is hier verdwenen en de samenhang van vierhonderd jaar geleden is daarmee hersteld.

Wellicht ten overvloede wijs ik erop dat deze tendens volledig in overeenstemming is met de idee van het Verenigde Europa.

De vraag die nu moet worden gesteld, is of de samenwerking van Ne-

derland en Vlaanderen in de geschetste ontwikkelingen past. Die vraag moet met een volmondig ja beantwoord worden. In de eerste plaats levert de samenwerking meer massa op: nu 22,6 miljoen mensen in plaats van 16,5 en 6,1 miljoen, en daarmee meer invloed in Europa. In de tweede plaats impliceert dit dat ook Brussel binnen de samenwerking valt. Dat is niet mis, want Brussel is de hoofdstad van Europa. In de derde plaats verdwijnt de grens tussen Nederland en Europa en dat is precies wat de Europese integratie beoogt. Voorstanders van de Europese gedachte die zich tegen de Vlaams-Nederlandse samenwerking keren, zijn tegenstrijdig bezig. Wie voorstander is van Europa, kan niet anders dan voorstander zijn van de samenwerking Nederland-Vlaanderen.

De samenwerking realiseert zowel de Groot-Nederlandse als de Heel-Nederlandse gedachte. De Groot-Nederlandse gedachte is trouwens al gedeeltelijk gerealiseerd door de Nederlandse Taalunie.

Betekent nu dat deze samenwerking exclusief is, dat wil zeggen dat ze samenwerking met andere delen van de Lage Landen uitsluit? Het antwoord daarop is negatief. De samenwerking is niet exclusief maar *sui generis*. Zij is *sui generis* vanwege twee omstandigheden: er is de gemeenschappelijke taal en Nederland en Vlaanderen grenzen aan elkaar. De samenwerking is daarom ruimer en intensiever. Dit betekent echter niet dat er geen samenwerking zal zijn met Wallonië, Luxemburg of Frans-Vlaanderen. De Nederlands-Vlaamse samenwerking en de Benelux gaan heel goed samen.

SUCCESSFACTOREN

In het bovenstaande is betoogd dat er objectieve factoren zijn die leiden tot het herstel van de Zeventien Verenigde Nederlanden in een aangepaste,

Er zijn objectieve factoren die leiden tot het herstel van de Zeventien Verenigde Nederlanden in een aangepaste, moderne vorm

moderne vorm. Voorts is betoogd dat de Nederlands-Vlaamse samenwerking daarin uitstekend past.

Het hangt nu van ons af of wij deze kansen zien en willen grijpen. Met name van de Nederlanders hangt veel af. Door hun kortzichtigheid dreigen zij ook nu weer de slippen van de mantel van de geschiedenis te missen. In 1925 werd deze hou-

ding al beeldend beschreven door Geerten Gossaert in zijn Inleiding bij het boek van Henriëtte Kuyper, dochter van Abraham, *In het land van Guido Gezelle*. Hij schrijft het volgende: 'Vlaanderen is inderdaad niet zo gemak-

kelijk te begrijpen. Maar wellicht door niemand moeilijker dan door een Hollander met zijn ingekankerde intellectualistische arrogantie. Wat hem vooral in den weg staat is de historische geringschatting, die de zonen van het “vrije” Noorden altoos hebben gekoesterd voor een gewest, dat door hen, en niet ten onrechte als *alieni juris* (zonder handelingsbevoegdheid) werd veracht. Typisch wordt deze houding geschilderd in een omstreeks denzelfden tijd verschenen werkje van Dr. Colenbrander, *De Belgische omwenteling*, waarin de schrijver verhaalt, welk een “hoogen toon” hij en zijne vrienden, als bezoeker van een Gentsch Congres, vanaf zijn Leidsche studententafel placht te voeren, ook over onderwerpen, waarvan hij zeer weinig wist. Die “hooge toon” van Hollandsche zijde was destijds gebruikelijk; hij heeft ontzaglijk veel kwaad gedaan.

De samenwerking Nederland-Vlaanderen zal slechts slagen als die hoge toon voorgoed tot het verleden behoort.